DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

Phthisi Pulmonali Scrophulosa.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

THOMAS CONCANEN,

HIBERNUS,

Soc. Reg. Med. Ed. Sod.

Ejusdemque ad acta edenda ab electis;

Necnon,

Soc. Americ. Physic. Sod. Extraord.

This caustic venom may *perhaps corrode*
Those tender cells, which draw the vital air,
In vain with all their unctuous rills bedewed.

ARMSTRONG on Health.

Ad diem 24. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXVIII.

C

ATRICIO BELLEW,

EQUITI BARONETTO DE BARMEATH,

IN COMITATU LUGENSI,

S. P. D.

THOMAS CONCANEN.

Ingrati animi, vir illustrissime, haud immerito arguerer, ni primam solamque arriperem occasionem beneficia in meos collata, saepeque parente commemorata, heu ! multum defleto, grate praedicandi. Assentationibus tritis gratiam aucupari vestram nequaquam in animo est ; decoris enim virtutisque majorum illustrium aemulus vix verbis decorari potest. Accipias igitur, generose, omissis laudibus tibi ipsi parum gratis, opusculum, quod parvi duceret auctor, occasionem ni praebeat quantum tibi sit devinctus palam profitendi.

Dabam Edinburgi. Maii }
Die xxviii. 1788. }

Mr. Hart

Surgeon

with best Comp's.
from his humble Servt.

Thos. Chevalier.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

Phthisi Pulmonali Scrophulosa.

ARGUMENTUM ex re medica quoddam desumptum, more assueto, mihi tractaturo, nullum occurrebat, majorem sibi jure vindicans attentionem, quam quod morbi cujusvis naturam, causas, methodumque medendi aperiret; et quoniam omnium, qui corpus invadunt, perpauci saepius occurrunt, symptomatibus magis diris stipantur, aut in eventu magis nocent phthisi pulmonali, de ea differere decrevi.

DEFINITIO.

"Corporis emaciatio et debilitas, cum tuſſi, febre "hectica, et plerumque expectoratione purulenta *."

HISTORIA.

Morbum ſaepius tuſſis brevis ſicca praecedit, qua aeger minime inquietatur, quoniam catarrho tantum, in quo nihil periculi latet, laborare ſibi videtur. Huic, primo ſoli ſymptomati plurima cito ſuperveniunt, ſpirandi difficultas brevi ſequitur; pulſus etiam aliquanto poſtea acceleratur, cum tamen caetera febris ſymptomata plerumque abſint. Jam aeger languidulus eſſe, moveri nolle, et ponderis praecipue circum pectus ſenſum experiri moleſtum coepit. Symptomata ſupra memorata, in hac plaga, ſub hieme et vere valent; veruntamen in aeſtate adeo remittuntur, ut aegro nunquam

* Vid. Culleni Synop. Noſol. Method. Vol. ii.

quam reditura esse spes saepissime innascitur; misere tamen fallitur; hieme enim ineunte, tussis quam antea violentior, et multo, praecipue sub noctu, cum recumbatur, molestior evadit *. Nunc in thorace dolores sentiuntur lancinantes, qui mox uno inhaerent loco, et ex inspiratione, vel accessu violentiori tussis, multo auctiores fiunt. Morbo sine periculi metu ita progrediente, nullus accersitur medicus, nulla adhibentur remedia, donec morbus aegro tam potitus fuerit, ut eum prorsus tollere non solum fere impossibile sit, sed etiam levare difficillimum. Raucitate superveniente aspera, dolores aegri haud parum augentur. Oculi hebescunt; vultus palescit; tussi rarissime remittente agitatur; noctes fere exsomnes aguntur, et si aliquando obdormiret, membra quiete tali non foventur, nec vis symptomatum mitigatur. In mulieribus, hoc in morbi stadio, menstrua subsistunt. Tussim, quae primo sicca dicta fuit, sputum

* Gregorius cel. in praelect. suis clinicis de muliere quadam generosa narrat, quae aliqua morbi hujus symptomata, hieme vereque per annos circiter viginti, patiebatur, aestate quodammodo convalescere solebat; tandem vero nil levaminis per aestatem nacta, mense Julio periit.

ſputum nunc comitatur: ‘Hujus expectorationis ma-
‘teries (ſecundum Cullenum illuſtrem) magis copioſa,
‘viſcida, et opaca fit; color tandem ſubflavus vel ſub-
‘viridis ſpecieque purulenta evadit; tota tamen mate-
‘ries hanc converſionem ſimul penitus non ſubit, ſed
‘alia parte adhuc communem muci ſpeciem retinente,
‘alia modo ſupra dicto mutatur.’ In materie expecto-
rata lineas ſanguinis aliquando notare poſſumus; pul-
ſum, primo tantum leviter mutatum; jam autem, Reid
aſſeverante, ‘crebrum et juxta ac funiculum aliquando
‘durum;’ et, ut etiam addit, ‘plenum et laborantem’
obſervare licet *. Unoquoque ſymptomate jam gra-
veſcente, et morbo tandem confirmato, febris hectica
ſupervenit. In hac febre exacerbationes binae ſingulis
diebus occurrunt; prima ad meridiem, quae minus fa-
cile diſcerni poteſt, et quam ſecunda, quae multo veſ-
pere ſuccedit, minus violenter agit. In prima ad quin-
tam poſt meridiem horam ſymptomata miteſcunt; in
altera vi haud imminuta uſque ad ſecundum poſt me-
diam noctem horam perſtant. Hanc et illam languor et
horripilatio, febrium ineuntium ſemper fere comites,
prae-

* Reid on Phthiſis Pulmonalis.

praecedunt. In utrisque sensus molestiae, caloris sitisque incrementum, circulatio sanguinis accelerata, respiratio et expectoratio perdifficiles, exacerbationum progressum demonstrant. Huic statui alius succedit, in quo symptomata multo remittuntur, inquietudine intermissa, calore multo diminuto, siti levata, pulsu lentiore facto, expectoratione aucta, dyspnoea aliquatenus sublevata, et tussi, quae graviter urgebat, laxata *. Haec remissio, haec fallax mutatio credulum aegrum vana spe implere saepissime solet, et animi tranquilitatem inducit, unde ulla morbi conditio eum vix excitare potest. Sudores exacerbationes vespertinas nunc comitantur, et pectore superioribusque partibus erumpentes, levamen quoddam afferunt. Hoc in morbi gradu sanguinis ad faciem fluxus, post cibum praecipue, ardorque in manuum palmis pedumque plantis, saepe notatu veniunt. Interea macula rubri caloris in utraque gena circumscripta oritur, et labia carunculaeque lachrymales praeter solitum rubeae videntur, urina, morbo incipiente rubicunda, jam sedimentum furfurosum lateritium relinquit, et hoc ipso tempore, cum unumquodque fere exacerbationis febrilis

symptoma

* Reid on Phthisis Pulmonalis.

ſymptoma adeſt, abeſt tamen capitis dolor, et fere ſitis. Utcunque mirum videatur, teſtimonio tamen fere omnium ſcriptorum, cibi appetentiam, vel haud omnino diminutam, vel ſaltem quam in aliis febribus multo acriorem extare, confirmatur. Os eſt humidum, et lingua nitida, longinquiori tamen progreſſu paullulum inflammata aphthiſque cooperta videtur. Quibuſdam in aegris anima maxime foetida occurrit. Hoc in loco peculiaris, quam prae ſe fert oculi tunica adnata, ſpecies ſilentio minime praetereunda eſt, ſuperficiei priſtinus rubicundus color deeſt, quippe quae jam pallida et alba evadit. Alvus initio morbi fere dura, nunc ſoluta fit, cujus fluxus colliquativus dictus cum ſudoribus nocturnis interdum alternare videtur. Jam ad extremum morbi perventum eſt, cum macies et debilitas rapidiſſime progrediuntur, mox vitae doloribuſque aegroti finem impoſiturae. Vultus pallidus evadit; oculi excavantur, et tabeſcunt; naſus mentumque acuuntur; tempora cava fiunt et depreſſa, et malae prominentes; capilli decedunt, ungues adunci, expectoratio copioſior, ſudores effuſiores, remiſſioneſque febriles vix percipiendae evadunt. Brevi tamen ante mortem ſpatio,

ſymp-

ſymptomatum vis minuitur; ſputa et ſudores multo ſubſidunt, et exacerbationes minus laceſſunt, quamquam nunc primo pedes oedemate afficiuntur. Vel hoc etiam morbi ſtadio nec aeger periculum, quo verſatur, aperte videt; brevi tamen delirium naſcitur, et mors aegri infelicis ſpes, dolores, vitamque claudit. Haud ſupervacaneum videtur, quod luculentus de hoc morbo ſcriptor affirmavit *, notare nempe 'pelluciditatem candoremque dentium,' inſigne eſſe ejus indicium. Penitus fere uſu expers hanc ſententiam nec ſuffulcire nec refellere poſſum. Dr Reid tamen, qui in hoc morbo plurimum verſari videtur, de hoc ſymptomate verba faciens, 'nil 'certum inde deducendum ad morbi diagnoſin,' affirmat.

VARIÆ DE HECTICÆ CAUSA SENTENTIÆ.

Multa de ratione ſymptomatum excogitata ſunt; pleraque tamen, ſicut ego exiſtimo, ſunt ad ea explicanda minime

* Dr Foart Simmon's new method of treating conſumptions.

minime idonea. Varia dogmata, hac de re edita, perpendere multa vetant; praecipua tamen enumerare haud inutile videtur. Sennertus, in hac re tractanda *, hujus febris exacerbationes ſtimulo cibi, in corpus recepti, attribui oportere pro certo aſſerit, haec theoria vero fragili nititur fundamento; jentaculum enim vix exacerbatio comitatur, et in iis regionibus, ubi multo die prandetur, exempla haud pauca non deſunt febris quaſdam ante prandium horas redeuntis; ad hanc ſententiam refellendam ſufficient fortaſſe jam prolata, ſi quis tamen penitus rejectam videre velit, ad Primas Culleni Lineas aſpiciat †. Ab aliis alia propoſita fuit ſententia, qui febrem hancce debilitati corporis imputabant; parum vero, me judice, hujuſce veritatem ſtabilivere: Ex ſenſationis, motuumque ſpontaneorum defectione, pulſus languore, reſpiratione difficili, forma oris collapſa, multiſque aliis ſignis typhum comitantibus, nonne colligendum eſt aegrum ſumma verſari debilitate? nunquam vero in hac febre notatu veniunt hecticae ſymptomata. Eaedem obſervationes accurato inveſtigatori occurrunt in

* Lib. 3. cap. 11.

† Vid. vol. ii. ſect. 359.

in peſtis indagandis ſymptomatis, quam eximius noſter Noſologus (Cullen) "typhum cum ſumma debilitate," ex parte definit, et quo in morbo hecticae febris ſigna nequicquam inquirimus. Multa quidem exempla extant debilitatem ſummam ex haemorrhagia immoderata inductam fuiſſe, in quibus ſanandis medico hecticae obviam ire minime neceſſarium fuit; his vero, omnibuſque aliis, debilitate ſtipatis, morbis hectica conſociaretur, ſi vera eſſet hypotheſis ſupra notata; eaque nunc ablegata, ad alteram pergam ſententiam, Doctoris Reid nempe, medici nequaquam ingenio expertis, quam ſequentibus aperire conabor. Ex obſtructione, quam inflammatio, tubercula, vel vomicae gignunt, pulmones in inſpiratione aëra recipere, vel exſpiratione vim fluidi ſolitam emittere non poſſe exiſtimat, et hujus retentionem hecticae febris cauſam eſſe praecipuam; hoc enim expulſo, morbus multo remittitur, eadem tamen obſtructione perſtante, in eodem curſu perſeverabit *. Huic theoriae multa, et, ni fallor, non refellenda objici poſſunt. At ſi hypotheſis admitteretur, res perdifficilis ex ea rationem certam reddere foret, quomodo

* Reid on Phthiſis Pulmonalis.

hujus morbificae materiei, ut appelletur, retentioni ſigna hac in febre obtinere obſervata adſcribi poſſunt. In aſthmate laborantibus, ubi reſpiratio multo magis quam in phthiſicis impeditur, perpauca extant exempla febris hecticae morbo adjunctae; quaedam occurriſſe ſane confitendum eſt, adeo pauca tamen ut nil ex iis colligendum ſit. Aliud argumentum, quod urgere vellem, ſequitur. Si (ut auctor ex ſuis principiis negare nequit) fluidi retentio febrem hecticam efficiat, certe concludendum, quo plus fluidi expellendum reſtare, eo graviorem exacerbationem fore; res tamen aliter ſeſe habet; paroxyſmus enim meridionalis, cui ex intermiſſionis diuturnitate accumulatio repletior neceſſario obtinebit, minus violentiae et durationis habet quam veſpertinus, paucarum etſi horarum ſpatio tantum dividuntur. Quanquam minime ſtabilitae mihi videntur hactenus recenſitae ſententiae, plura tamen faciunt ut vulgari eſſem opinione, quae puris abſorptioni febrem hancce adſcribit. Multa ad hoc evincendum prolata ſunt a variis auctoribus argumenta; quae omnia hic enumerare diſſertationis anguſtiae prohibent: Quibuſcunque igitur in votis eſt ea perpendere, eos ad

Mortoni,

Mortoni, Martinii, Barry, Robinſoniique ſcripta relegam. Unum ſaltem ſequens, quod in praelectionibus clinicis Gregorius celeber. porfert, tranſcribam; teſtatur ſe accepiſſe a fide dignis unum alterumve obſervatum fuiſſe exemplum, quod cum ab ulceratione partis externae hectica exorta eſſet, ſpongia ita admota ut pus abſorberet, omnia hecticae indicia brevi evaneſcerent, vel ſaltem multum levarentur, rurſus amota ſpongia reditura. Experimentum quidem crucis, ut dicunt, hocce videtur, adeoque manifeſta ex eo pateſcit inductio, ut nullum exigatur commentarium.

DIAGNOSIS.

Cum morbus longe proceſſerit, a caeteris facile diſcerni poteſt; macies enim ſumma, expectoratio purulenta, hecticae febris ſigna, et quaedam alia, verum aegri morbum medico manifeſtum reddunt. Incipiente tamen morbo, eadem perſpicuitas non obtinet; difficile enim ab aliis, praeſertim a catarrho, diſtinguitur: Diligentiſſime

ligentiſſime vero ad utriuſque morbi ſymptomata attendendo, haec difficultas magna ex parte dimovebitur. In hoc tuſſis eſt ſicca, et interdum, nec infrequenter, remittitur; dyſpnoea haud nullius momenti occurrit, et aeger dolorem ſentit, dum alterum ſuper latus recumbit. In illo tuſſis eſt ſtabilior, expectoratio cum morbo naſcitur, anhelatio non valde obtinet, nec praeterea de ſingulari poſitione, utpote moleſta, queritur. In phthiſi praediſpoſitionis ſigna multa occurrunt, et nequaquam levatur morbus a medicamentis, in catarrho ſaepiſſime haud infeliciter adhibitis; in catarrho tamen ſigna talia non invenienda, et morbus medici diligentiae demum cedit. Medici, cum ſputa in catarrho ex muco, et in phthiſi ex pure compoſita, comperiſſent, alia rejicere indicia, et ad materiem expectoratam animum advertere ſoliti ſunt. De hac re diverſi auctores diverſas ſententias tradidere; pleraeque tamen oblivioni damnantur. Alii gravitatem conſuluere ſpecificam ad diſcrimen inter pus et mucum ſtabiliendum; ſed huic ineſt dolus; pus enim aere repletum, muco aere experte levius evadit. Hoc in loco libellum, apud Groningen anno 1785 editum, auctore Brugmans Medico Batavo (quod

(quod Culleni noftri beneficio perlegere mihi contigit) filentio nequaquam praetereundum eft; de hac re Brugmans copiofiffime differit, dogmata fcriptorum de ea memorat, et rationes, quare ab iis diffentit, accurate reddit. Quod de pure et experimentis quibus, uti contendit, pus a muco diftinguendum, ipfe fentit, in verbis ipfius defcribam: 'Prompte tamen non minus 'quam certo mucum a pure diftinguemus, fi ad cor-'ruptionem attendemus; mucus nimirum in balneo 'calido, aut et in moderato atmofphaerae calore, diutif-'fime blandam fervat indolem, nunquam in acidam, ac 'tardiffime in putridam tranfit fermentationem; hinc 'nunquam mucus putrido foetore ejicitur; pus, e con-'tra, ut vidimus, brevi manifefto acefcit, ac dein cito 'etiam fatis putrefcit, foetit, alcali emittit volatile. Si 'ergo de fputis quaeratur, fintne ex muco an ex pure, 'ad fequentia attendendum puto. 1. Si foeteant, non 'tota muco, fed pure degenerato ex parte conftant. '2. Si acefcat fputum, hoc quoque de pure eft degene-'rato. 3. Si non foeteant, poft brevem moram, juxta 'ea quae dixi, res cognofcatur. Sed aliquando mucus 'ac pus mixta funt, quod quidem per aquam fatis dete-

'gitur;

'gitur; affundatur ſcilicet aqua, leviterque agitetur 'cum materie examinanda, mox decantetur, et quod 'remanet in fundo, aeque ac illud quod in liquore de- 'cantato ſubſidit, ſeparatim in loco calido ſerventur; 'quod ſi jam ex muco et pure ſputa conſtiterint, et id 'quod in fundo reſiduum fuerit non corrumpatur, dum 'quod in aqua decantata ſubſidet, acidam ac putridam 'abſolvit fermentationem, indicio erit, hoc fuiſſe pus et 'illud mucum *.' Michaelis inter alia diſcrimina dicit, quod 'verum pus igni admotum ardeat, mucus flam- 'mam non concipiat †.' An diſtinctiones ſupra dictae admittantur, necne, neſcio; diligentiam tamen in inqui- rendo, qua uſus eſt, fidem ei confirmare oportet, ſaltem dum ad opiniones ejus refellendas experimenta deſunt. Ut huic diſſertationis parti finem imponam, ex variis ſolertis Darwin experimentis, pauca, quae ſequuntur, ſeligere liceat; ſi aqua ſolutioni puris in acido vitrio- lico addatur, ad imum ſubſidet, et cum agitetur, uni- verſa fit turbida; cum aqua vero ſolutione muci in eo- dem

* Brugmans de Puogenia, pag. 75.

† Vid. Tractat. de Angina Polypoſa, pag. 102.

dem acido miſcetur, mucus disjungitur, ſuper aquam fertur, aut in miſtura ſuſpenditur. Si aqua ſolutioni puris vel muci in alkali cauſtico fixo, hoc praecipitatur, dum illud ſolutum manet †. Pleraque experimenta Caroli Darwin reprehendit Brugmans, quia, ut dicit, nequaquam in pus *verum* inſtituta ſunt; jam memoratis vero nil objicere videtur.

PROGNOSIS.

De hujus morbi terminatione raro poſſumus bene ſperare, quoniam longius plerumque proceſſit, priuſquam dolores aegrum ad medicum arceſſendum inducant. Medicus vero tempeſtive accerſitus, in judicando de eventu morbi; 1*mo*, Ad cauſas remotas; 2*do*, Ad ſymptomata urgentia; Et, 3*tio*, Ad conditionem expectorationis quatenus qualitatem, et ſi rem minoris momenti meminiſſe liceat, quantitatem attinet, animum advertere

† See Darwin's Experiments.

advertere debet. Quum inter ſeſe cauſae excitantes adeo diſſideant, quin aliae alium inducant morbi ſtatum, nemo, me judice, negabit; melius tamen de ſingularum viribus, inter ſe collatis, diſceptare poſſumus, quum de cauſis ipſis excitantibus agitur. Ne hoc in loco, quod ad aliam diſſertationis partem pertinet, introducam, ex cauſis praediſponentibus, prognoſin nullam diducere conabor, niſi quod quo vehementior obtinet praediſpoſitio, eo violentior morbus futurus ſit. In prognoſin faciendo, medicus ſymptomata ſumma cum attentione obſervare debet. Si morbo ineunte vires ſint integrae, reſpiratio libera et facilis, tuſſis non permoleſta, corporis calor non admodum auctus, vox clara et ſonora, nec ſomni dolore interpellati, ſanum evaſurum ſpes jure injicitur. Verumenimvero morbus plerumque in morte terminatur, nec ita ſeſe habiturum pronunciare deliberandum eſt, cum macies magnopere obtinuerit, cum ſudores copioſi, quibus intermittentibus diarrhoea aeque profuſa, morbum comitantur, cum aegrotus conſtanter tuſſi vexatur, nec minus reſpirandi difficultate premitur; denique cum capillorum defluvium, ungues adunci, et oedema crurum debilitatem

ſummam

ſummam adeſſe demonſtrant, mortemque ſubſecutu-ram denuntiant. Expectorationis conditio proxime perpendenda; de qualitate in diagnoſi ſatis dictum, et quo propius ſputa ad puris naturam pervenire, eo periculoſiorem aegri ſtatum fore ſatis conſtat. Ab expectorationis menſura nil judicare licet, ſi ad eam ſolam reſpiciatur; aliis vero perpenſis ſymptomatis medicum, in prognoſin ſuam faciendo, haec fortaſſe adjuvabit.

CAUSÆ PRÆDISPONENTES.

Phthiſi homines, quamprimum ad pubertatis annum pervenerint, maxime obnoxii fiunt; triceſimo autem anno et quinto peracto, eam evaſuros fortaſſe pronunciare licet; huic, plerumque etſi vero, quaedam objicienda; nulla enim aetas vim ejus eluſit; infantes ipſi, menſe ſecundo vix exacto, perierunt †. De laborantibus phthiſi obſervatum fuit, temperamentum ſanguineum vulgo iis contingere, quod cutis nitidus albor,

† Reid on Phthiſis Pulmonalis.

capilli color rufus, orifque nitor fere defignant. Hujusmodi peculiaris conftitutionis figna a fcrophulofa tabe oriri contendunt quidam, et hoc vitium fingularitatemque quandam in corporis confirmatione denotat. Malam conformationem ad praedifpofitionem fubftruendam multum valere hinc patet, quod eo morbo laborantibus plerumque contingit, ut, praeter delicatam folidae compagis teneritatem, longa graciliaque colla, pectora perangufta, et humeros, alarum inftar, prominentes habeant. Ad hoc confirmandum fententiam ex celeberrimo auctore, quae fequitur, enumerare liceat : 'Adolefcentes, qui pectoris et corporis fere totius 'mufculos graciles, tenues, et laxos habent, ut plurimum in tabem delabuntur †.' Negligentiae jure accufarer, fcriptorum plerorumque in hoc morbo animadverfionem fi filentio praeterirem, nempe, phthifin inter et fcrophulam magnam effe fimilitudinem, et idem utrifque vigere temperamentum. Hujufce obfervationis veritatem nemo inficias ibit ; ex argumentis, quae ad eam probandam afferri poffunt, fequentia a Culleno noftro fuggefta fponte occurrunt : 'Liberos eorum, qui

† Clift. Wintringham Bar. Com. fect. 28.

'qui in juventute ſcrophula laboraſſent, phthiſis ſaepe 'aggreditur; primo phthiſeos adventu tumores lymphatici externi apparent, tabeſque meſenterica, morbus 'certe natura ſcrophuloſus ſaepé eam comitatur *.' Hic quaeri poteſt, quid impedit quin morbi, qui adeo ſimiles exiſtimantur, eadem vigeant aetate? Quamobrem hujus tenella ſub aetate fiunt impetus, dum illius uſque ad pubertatem prorogentur? Cum Hallero illuſtri et celebri auctore Reid nulli certae aetati phthiſin propriam eſſe affirmarem; ſed ignorantiam confiteri mallem, ex teſtimonio virorum de medicina optime merentium convictus †, ſcrophuloſam eſſe phthiſin, tametſi in me, quare interdum ſolum internas, interdum externas ſolas partes aggreditur ſcrophula, vel quare pulmones

* Vid. Culleni Prim. Lin. Vol. 2.

† Mead, Sydenham. Ille in Monit. et Praecept. Med. Tom. 2. Cap. 15. ita loquitur: 'Et perfecto, ſi verum dicere liceat, in noſtris 'ſaltem aliiſque borealibus regionibus, e ſtruma ut plurimum oritur 'illa (nempe phthiſis) pernicies.' Hic ſagaciſſimus notat aegros quoſdam, phthiſi laborantes, tumoribus natura ſcrophuloſis in glandulis cervicalibus etiam tentatos eſſe, qui phthiſi ſanata rurſus evaneſcere.

pulmones alia aetate, et alia aliae partes impetibus ejus maxime objiciuntur, explicare non eſt. Hanc priuſquam diſſertationis partem relinquam, morbum foemineo, quam virili ſexui, perniciofiorem fieri notare liceat, quod nimirum ex habitu molliori, cauſarum viribus excitantium magis opportuno, me judice, efficitur.

CAUSÆ OCCASIONALES.

Sunt, 1*mo*, Quae in toto corpore operantur; 2*do*, Species acrimoniae diverſae; et, 3*tio*, Quae pulmones ipſos ſpeciatim afficiunt. Caput primum animi affectus, victum copioſum, vitam ſedentariam, et evacuationum ſuppreſſionem, ſicut in amenorrhoea accidit, complectitur. Has tamen non memoravi, quod vim iis ineſſe morbum excitandi conſcius ſim, ſed quia ita ſibi vult conſuetudo. Sub capite ſecundo, acrimoniam exanthematum, variolae ſcilicet, rubeolae, aliorumque, aliquantum in tuberculis formandis valere poſſe obſervandum, aliterque vero an morbum unquam excitant, dubitari poteſt: Acrimonia ſyphilitica, ut morbum excitans, memoratur;

ratur; verisimillimum tamen videtur, phthisin in opportunis solis eam comitari: De hac re Mortonum illustrem citare liceat: 'Verum, ut rem ipsam loquar, rarissime, si unquam, phthisin pulmonalem observavi, praeterquam ubi pulmones jam prius obstructi, et in phthisin dispositi fuerant *.' Acrimoniae fautores morbum nostrum ex scorbuto, eruptionumque suppressione oriri posse, etiam volunt; sed, ut mihi videtur, idem in hac, ac in acrimonia syphilitica, valebit argumentum, nosque eam rejicere inducet. Tria phthiseos exempla a Doctore Culleno memorantur, quae causa singulari orta, calcariae nempe materiei in pulmonibus concretione, ipsi occurrebant †. Unus ex aegrotis mortuus est; reliqui regimine antiphlogistico sanati sunt. Ultima acrimoniae species, de qua disserere statui, est scrophulosa. Quantum ad phthisin efficiendam scrophula valet, nemo nescire potest; ita ut supervacaneum videatur rem, cui fides tam universe datur, argumentis ullis comprobare, eo magis cum consideraverimus liberos eorum, qui postea a phthisi abrepti fuere,

signa

* Phthisiologia, lib. 3. cap. 7

† Vid. Prim. Lin. Vol. 2.

ſigna ſcrophulae ex tumoribus in collis prodidiſſe, et praeterea ſcrophuloſorum poſteros plerumque phthiſica praediſpoſitione laborare viſos eſſe. Alia cauſa excitans a Ramazzini et Morgagni memoratur, utpote molariis, linariis, et lapidariis operatoribus propria, pulvis ſcilicet cui ſemper objiciuntur, quae forſitan ad morbum excitandum in opportunis valeat. Contagionem quoque quidam exiſtimavere excitantem eſſe cauſam; ſed rem adeo incertam in medio relinquam. Tertium caput haemoptyſin, pulmones poſt pneumoniam ſuppuratos, aſthma, catarrhum, et tubercula complectitur. Quod ad haemoptyſin pertinet, exempla non deſunt multa, ubi morbum non effecit; interdum tamen ex pulmonum affectione ſcrophuloſa oriri reperitur, et in hoc ſolo exemplo phthiſin excitare videtur; experientia enim et uſus auctorum, aſſiduaque obſervatio, morbum eſſe innocuum docet, cum ſtrumae ſuſpicio abſit. Pneumoniam, niſi reſolutio efficiatur, in ulcerationem et ſuppurationem terminare poſſe, facile concedam; hujuſmodi vero ulcus ſanari poteſt, ni pus ita contaminetur, ut ad hoc efficiendum inutile evadit. Eo obſervari licet, quod curationes toties perfectae in exemplis maxime periculoſis, etiam

cum

cum phthifin ipfam adeffe vifum eft, ulceris pertinaciam nos adfcribere faciunt non aëris acceffui, nec affiduò pulmonum motui in refpiratione, at purulentiae vitiatae *. Afthma utpote caufa, quae hunc morbum excitat, memoratur, et violenta pulmonum agitatione inflammationem, tuberculorumque fuppurationem, quaè jam formantur, in praedifpofitis accelerari poteft. Catarrhum hunc morbum inducere etiam exiftimatur, et in quibufdam exemplis ita feciffe videtur; quae tamen in hac re obfervata funt, plurimae deceptioni objiciuntur. Catarrhus enim phthifi adeo fe fimilem praebet, ut faepe alter ab altera minime difcernatur, et haec deceptio

* Celeber. Gregorius, in praelect. fuis clin. exemplum memorat, quod ad hoc confirmandum multum valet: 'Quondam (ait) mulie-'rem in Nofocomio, ex fuppuratione poft pneumoniam laborantem, 'habere mihi contigit; morbus eo proceflerat, ut diarrhoea, fudores 'colliquativi, ex expectoratio purulenta acceflerant; denique adeo 'male fe habuit, ut in lecto retinendam juffi, nedum moveretur, in-'teriret; interea medicamina adhibui, quae fymptomata levarent, 'quoniam mortem brevi fubfequuturam mihi perfuafum fuit; brevi 'tamen ex infperato convaluit, et poft fex hebdomadas penitus fanata 'dimittebatur.'

deceptio magis obtinere videbitur, si animadvertamus frigus, unde catarrhus oritur, tussim saepe excitare, quae ipsa phthisin introducit. Tandem ad tubercula perventum est, quae utpote scrophulosa, et frequentissimas phthiseos causas, ducam oportet; hujus rei ut veritas evincatur, ad cadavera dissecta referre liceat, perpauca tamen primam satis manifestam reddent. Tubercula et scrophulae tumores perspicientibus, eandem et interne et externe prae se ferunt speciem; in utrisque suppuratio, non tamen benigni puris, obtinet; utraque sub idem tempus anni saevire incipiunt; aestatis calor violentiam, hiemis frigore inductam, vel prorsus tollere, vel saltem multopere diminuere videtur. Analogia autem tam manifesta patet, ut argumenta ad eam confirmandam supervacanea forent. Ad causam proximam jam procedere forte liceret; tubercula tamen in nostri formatione morbi adeo valent, ut eam lubenter postponam, dum de tuberculorum natura pauca investigavero.

D F.

DE TUBERCULIS.

Diversas opiniones, de hac re editas, seorsim perpendam: Prima, quae occurrit mentioni, est Doctoris Reid sententia; exhalantibus facultatem inesse existimat, lympham, quam evehunt, in fluidum viscidum adeo ut mox coaguletur, convertendi, unde pus etiam generari potest. Sed haec theoria parum stabilita videtur, cum reputemus quot substantiae, praeter spissatam lympham, in tuberculorum compositione compertae sint; quidam steatomatibus similia, dura, firma, ad osseamque duritiem appropinquantia; alia tamen mollia, lenta, et flexibilia invenere; unde ex lympha sola non posse oriri satis constat. Alii causam tuberculorum in explicando in sententias diversas abierunt; pulmonum cum vasa in hoc morbo quantitatem sanguinis insolitam admittere conjiciebant, magnam seri excretionem etiam obtinere existimabant, quae in tela cellulosa stagnando in pus mutabatur, speciemque tuberculorum assumpsit. Theoria, supra dicta, a Pringelii et Gaberi

opinionibus de puris generatione originem ducit; hae tamen nuper ab accuratiſſimo auctore Brugmans everſae ſunt, qui ſuis experimentis memoratis corollarium ſequens deducit. ‘ Non ergo pus ex liquoris cujuſdam ‘ corruptione naſcitur, ſed per ſolam peculiaris humo‘ ris vere ſecreti inſpiſſationem exiſtit; intra vaſa prae‘ paratur, et latice aquoſo ſolutum ejicitur *.’ Hanc igitur theoriam, principiis refutatis pendentem, rejiciamus oportet. Poſtrema opinio, quae hoc in loco recenſenda eſt, tubercula lymphaticas eſſe glandulas, quae inflammationem quandam ſubiere, affirmat. In hanc ſententiam, Morgagni et Morton, medicinae lumina vera, ivere; cum quibus clariſſimi Profeſſoris noſtri opinio quoque coincidit †. Huic theoriae tamen fides non datur implicita; homines enim aeque conſpicui eam evertere conabantur; illi, Hewſon et Reid non ſolum obviam ivere, ſed etiam in pulmonum ſubſtantia ullas extare glandulas lymphaticas negaverunt: Aliter tamen ſentire videntur alii, nec minoris famae medici; teſti-

bus

* Brugmans de Puogenia, pag. 115.

† Vid. Prim. Lin. Vol. 2.

bus enim anatomicis eximiis†, in pulmonibus ipſis glandulae lymphaticae reperiuntur. Morgagni igitur, Mortoni, Culleni, Leberi, et Cruikſhankii teſtimonio adjutus, argumento nullo comprobato, quare pulmonibus, tanti viſceribus momenti, lymphaticae abeſſent glandulae, et cum analogia eorum exiſtentiae adeo favet, quantulacunque ſit magnitudo, vix temeritatis accuſari poſſum, ſi in pulmonibus lymphaticas eſſe glandulas affirmarem, et tubercula ex his formari, morbo quodammodo mutatis.

CAUSA PROXIMA.

Varias cauſas proximas, quas huic morbo auctores adſcripſerunt, hic enumerare non eſt mihi conſilium, quod et ſupervacaneum et inutile foret; ſufficiat ſi modo conſtet, tubercula inflammationem admittere, ut in diſſectione

† Leber nempe et Cruikſhank; ille in praelect. ſuis anat. hic in libro De Vaſis lymphaticis, pag. 128.

ſectione viſa, auctorumque teſtimonia † ſatis demonſtrant; haec vero inflammatio niſi reſoluta, in ſuppurationem abit, illamque ulcera, quae cauſam proximam duci vellem, comitentur neceſſe eſt.

QUORUNDAM RATIO SYMPTOMATUM.

In hac opuſculi parte omnia ſymptomata, quae phthiſis exhibet, me explicaturum vix expectandum eſt; quare ad praecipua tantum animum advertam, ordine, quo in hiſtoria memorabantur, obſervato. *Tuſſis* ratio facile reddi poteſt, ſi reputemus, omni fere pulmonum affectione, irritatis bronchiis, hoc ſymptoma conjungi. *Dyſpnoea* ex tuberculis in bronchias prementibus oritur, unde et ingreſſui aëris et exitui in reſpiratione reſiſtitur. *Maculam* in genis, exacerbatione obtinente, nulla theoria hactenus edita explicare poteſt; nam cum Dr Kentiſh affirmat ‡, ‘ propter ſanguinis determinationem ‘ ad

† Culleni et Hoffmanni.

‡ Vid. Inaug. Diſſertat. Edinburgi editam, anno 1784.

'ad vaſa ſemper ibi ſuperficilia, recte, ni fallimur, ex-'plicatur,' priuſquam theoria admitteretur, circularem eſſe vaſum ordinem in utraque gena, reliquamque autem genarum partem vaſculis carere demonſtrandum eſſet. *Diarrhoeae* ratio eſt perobſcura; a debilitate enim viſcerum chylopoieticorum aſſimilantiumque ſi concederetur oriri, ne hoc quidem ſatis eſſet ad phaenomena explicanda, praeſertim ſi ſudoribus eam alternari reputemus. Si humorum determinationi nunc ad corporis ſuperficiem, nunc ad inteſtina, aſcriberetur, nequaquam promovetur res; quae fiunt enim ſola hoc modo narrantur. Quare cum de ea nihil certi in medicorum ſcriptis inveniverim, et opinionem novam emittere nollem, ubi tot difficultates fere inſuperabiles occurrunt, eam in medio relinquam. *Oedemata crurum* ex tardo ſanguinis a debilitate per venas refluxu oritur, ex quo fit, ut magna pars in arterias rejiciatur, in exhalantia earum major determinatio ſubſequitur, eaque exoritur effuſio, quae ſymptoma hocce inducit.

CURATIO.

CURATIO.

Unusquisque medicus sagax, cum morbi medelam susceperit, et praedisponentem corrigere, quantum in se est, et excitantem debet dimovere causam. In hoc autem morbo medicorum curam tam parum valere dolendum est; de priore enim, saepe ex prava confirmatione oritur, ergoque medici conatus incassum adhiberentur, et tuberculorum quae phthisin excitare demonstrare aggressus sum, nulla remedia satis efficacia formationem ad prohibendam, aut ad curationem efficiendam, hactenus explorata fuere. Analogia, quae universo fere consensu scrophulosos tumores inter et tubercula extare conceditur, medicis mercurium, corticem Peruvianum, lavationem maritimam, aliaque remedia, quorum usus in scrophula valere videbatur, phthisicis commendare persuasit; eventus tamen eorum spem fefellit; nec mirum, nam scrophula medicamentis saepe cessisse traditur, natura sola eam levante, et phthisis saepe citatissimo pede cursum peragit, dum haec remedia,

media, quod in ſtruma valuerant adhibita, tarde operantur. Proximae cauſae cum accuratiſſime determinari poſſint, medicum in morbo curando nec immerito dirigere oportet; hoc vero nequaquam in phthiſi obtinebit; tuberculorum enim ulcerationem, cauſam morbi proximam, ſanare fruſtra nitimur. Balſama et alia remedia, ad ulcerationes externas feliciter adminiſtrata, adhibita ſunt; experientia autem, qua duce medicus conſtanter uti debet, quam futile eſſe hujuſmodi medelam aggredi ſaepius edocet. Nequicquam quidem, me judice, vel tuberculorum formationem arcere, vel ulcerationem ſanare conabimur; hinc igitur colligendum, quantopere remedia adhibenda, quibus eorum inflammatio vel praecaveatur vel reſolvatur, cujus ulcerationes omnium mediamentorum vim eludunt;

'Principiis obſta; ſero medicina paratur,
'Cum mala per longas invaluere moras.'

Ex jam dictis indicationes ſequentes ponere licet;

1*mo*, Tuberculorum inflammationi occurrere.

2*do*,

2*do*, Immoderatum humorum pulmones versus fluxum ad superficiem dirigere.

3*tio*, Quorundam symptomatum violentiam levare.

Ad primam indicationem exsequendam,

1. *Regimen antiphlogisticum* caute persequi oportet, praesertimque ad aegri diaetam animus advertendus. Quam necessarium huic morbo justum alimenti regimen sit, urgere supervacaneum foret; hoc etenim neglecto, aeger frustra medicamentis replebitur. Alimentum stimulo quam maxime expers, et concoctu facile, quaeratur oportet, hujus generis est lac; cujus beneficia seculorum experientia testatur; lac potissimum adhibetur, vel foemineum †, vel asininum, vel equinum, vel caprinum. Contendere cum his, qui uni tantum speciei lactis enixe favent, reliquasque repudiant, nequaquam inducor; speciei unicuique sua inest virtus, et, me quidem judice, proderit, si caute et prudenter administretur. Quam maturrime in hoc morbo lac exhibendum, nec

† Hoc lactis genus, etiam cum morbus longe processisset, penitus curationem effecisse dicitur. Vid. Robinson, part. ii. p. 148.

nec parca manu porrigendum, modo aegri ventriculo conveniat. Quod ad tempus adminiſtrandi attinet, in parvulis potionibus mane, dum aeger in lecto ſit, plerumque adhibetur; haud bene vero; aegri enim, tepido hauſto lacte, ſaepiſſime ſudore afficiuntur, quae res ipſa talem lactis uſum eſſe pernicioſum confirmat †; quovis diei tempore alio tuto adhibetur. Lac ebutyratum, quippe refrigerans, ad libitum bibere liceat. Lacti tamen nulla ineſſe incommoda vix ſperandum; alvum interdum adſtrictam reddit, interdum nimis coagulatur, et ita nocivum evadit; ambo mala tamen evitanda magneſiam addendo, quae alvum laxam tenebit, ventriculique aciditatem corrigendo coagulationem praeveniet. *Carnes* in omni phthiſeos ſtadio religioſiſſime vitantur, ineunte morbo, ſymptomatiſque inflammationis urgentibus, uſu carnium haec deteriora reddentur; ſub finem morbi tamen parciorem victum mortem maturaſſe, et vitam prolatam, aut magis tolerandam redditam, ex contrario ſolo regimine, experientia docuit; et Profeſſoris jure celeberrimi (Gregorii) praelectiones hujuſce veritatem teſtantur. Phthiſi laborantem irrita-

E tionem

† Cullenus cel. in praelectionibus ſuis.

tionem partis affectae omnem in respiratione violenta ortam cavere oportet; igiturque exercitationem validam, quae sanguinem per pulmones citeriori cursu impellere tendet; irritatio etiam, faecibus retentis orta, dimovenda; frigus vel calor intensus effugienda. Dum ita ad corpus curam adhibemus, animi status minime negligendus: Æger quam maxime pathematis vehementibus vacuus servandus, quae stimulo suo noceant; de animi depressione etiam cavendum; in hoc tamen morbo, quae irritant, magis timenda.

2. *Venaesectio.*—Venaesectionem multi laudavere, aliquandoque, ut opinor, haud immerito; sine discrimine tamen uti minime admitti potest. Horum igitur symptomatum mentionem persequar, quibus vigentibus, hoc remedium necessarium evadit; tussis sicca, pulsus plenus, durus, et creber, in thorace dolor, respiratio difficilis et molesta, inter haec symptomata numerantur; sanguinem emitti parce oportet; copiosa enim detractio, paululum etsi sublevat, debilitate inducta, morbum accelerat.

3. *Refrigerantia.*—Multi refrigerantibus inflammationis tuberculorum minuendae facultatem magnopere adſcripſere, et acidis, aqua dilutis, eo praecipue utuntur. Poma, fraga, aliique fructus aceſcentes etiam praeſcribuntur, nec immerito, ſaepe enim proſunt; ſuo tamen incommodo minime carent; illa enim, tracheam irritando, tuſſim excitant; haec, inteſtina commovendo, diarrhoeam inducunt; quare medicus, arte peritus, uſum eorum in hoc ſtatu ſuſpendet.

Indicatio ſecunda tam manifeſta videtur, quam nihil niſi remedia enumerare mihi relinquitur:

1. *Exercitatio.*—Commoda ex exercitatione provenientia omnes fatentur; de ſpecie tamen, optime morbo accommodata, diſſident. Ambulatio huic morbo minus convenire videtur, utpote nimis vehemens; hoc exercitationis genere jure repudiato, medici *equitationem*, *navigationem*, et *in ſedicula pendula agitationem*, propoſuere. De *equitatione* doctiſſimi Sydenhami verba, in literis ad Doctorem Cole, tranſcribere liceat: ' quod neque mercurius in lue venerea, neque cortex Peruvia-

' nus

'nus in intermittentibus efficaciores extent, quam in 'phthisi curanda exercitium jam laudatum; modo 'aeger curet ut linteamina lecti probe fuerint arefacta, 'atque etiam ut satis longa itinera emetiatur *.' Quam temere haec affirmantur, alii judicanto; observare solummodo licet equitationem, celeberrimis medicis testibus †, pessimos saepe edidisse effectus, quare non sine cura praescribenda; inveterante morbo, semper nocet; ineunte tamen, mane praecipue, die serena, equitandi exercitatio forsitan proderit; si cibi appetentiam promoverit, dyspnoeam minuerit, et cutem mollem subgelidamque efficerit, utilitas ejus satis patebit; cum res autem diverse sese habet, intermitti debet. Auctores antiquiores, aeque ac recentiores, *navigationem* summopere laudarunt; ex illis, Coelium, Celsum, et Plinium, ex his, Boerhaavium, Mead, Whytt, Cullenum, et Gilchrist, enumerare licet. Omnes de utilitate consentiunt, de modo vero agendi discrepant; alii effectus balsamico resinosoque aëri a nave inspirato, alii autem salinis

* Vid. Sydenhami Opera.

† Morgagni, Fothergill, et Clift. Wintringham. Bar.

ſalinis bituminoſiſque particulis ex mari eadem via ingeſtis, ulcera pulmonalia ſanantibus, aſcribunt; hae theoriae tamen mihi nequaquam arrident; eas vero refellere non eſt mihi conſilium, quod nec tempus, nec res ipſa, aliis refutata, hortatur; quare opinionem de hac re veriſimillimam memorare mihi ſatis habeatur. In exemplis a Doctore Gilchriſt editis, qui de hoc remedio multum diſſeruit, aegri fere omnes nauſea afficiebantur, cujus vires ad ſuperficiem determinandi manifeſte patent; et quamvis admitteretur curationes effectas eſſe, ubi nauſea vix ulla obtinuit, aequabilis tamen navis motus, interdiu et nocte, mire ad lenem perſpirationem ſuſtinendam valet, quod ſolum hic oſtendere vellem, et in quo reliquis geſtationibus plurimum praeſtat.

In ſede penſili motatio.—Hoc de remedio Dr Carmichael Smith libellum edidit, in quo tredecim exempla enumerat, omnia quae, ipſo duce, auſpicato terminabantur, unde in cor et pulmones confeſtim et haud parva vi, operari colligit; propterea quod frequentiam pulſus reducit, calorem minuit, tuſſim ſuſpendit, vel prae-

praevenit, expectorationemque promovet. De hoc remedio alii medici, Cullenus nempe et Gregorius, periculum fecere, eventu vero non adeo felici; de hac gestatione tamen prematurae forent observationes, donec experientia usus vel repudietur vel confirmetur.

2. *Emetica.*—In emeticorum administratione cautus sit medicus; si apta judicantur, ita ut nauseam cieant adhiberi debent; emeticis ita exhibitis vasculorum actionem in superficiem excitari, et fluidorum ad pulmones determinationem auferri, concedendum est; iis tamen sine discrimine uti, ut Reid suasit, haudquaquam licet; morbi initio ad nauseam exhibeantur, saepius tamen minime repetantur, alias enim debilitas certe subsequutura sit.

3. *Vesicatoria*—multum prodesse possunt, quum humores stimulo ad superficiem deducunt, doloremque lateri infixum tollunt.

4. *Setacea*—Johannes Pringle Eques magnopere laudavit; medicamenta pauca, si huic scriptori credere

velimus,

limus, medici ſtudium aeque merentur ; ſed plura de ac re qui volunt ſcire, auctorem conſulere licet *.

5. *Cauſtica* et *Fonticuli* ad idem conſilium, et ſaepe am eodem ſucceſſu, adhibentur.

6. *Sanguinis detractio topica*—in quibuſdam morbi contionibus utilis evadit, et eo cucurbitulae hirudineſque tis idoneae videntur. Si dolor in latere adhuc perſtierit, etſi copia ſanguinis e brachio educta fuerit, ad hoc remedium confugiendum, utpote ad congeſtionem topicam dimovendam idoneum, nec incommodis obnoxium, quae ſanguinis detractionem generalem ſequuntur.

7. *Veſtitus calidus.*—Omnium modorum, quos varios medici perſpirationem ad ſuſtinendam adhibuere, nullus pro ſimplicitate et uſu, quam veſtitus calidus, magis extollendus ; ad hoc propoſitum lanea pro lintea ſubucula aſſumenda ; et quamvis cura adeo minuta ſupervacanea videatur, tibialia lanea calida praeſcribere

* Vid. Pringle's Diſeaſes of the army.

praefcribere vellem; nonnihil enim periculi frigore ad pedes applicato exoritur; haec monita vix inania videbuntur, quum animadvertetur, perfpirationis obftructionem in omnibus morbis, in hoc vero praecipue, ad interiores partes determinando, maximum periculi fequi.

8. *Temperies coeli.*—Laborantibus phthifi coelum Britannicum adeo infeftum effe haud parum dolendum; multis enim de caufis, patria plerifque eft reliquis regionibus carior. In hac quidem plaga gratum anni tempus per paucos tantum perftat menfes; igiturque, quo Boreae violento minus objiciatur, et irritamina, ex aeftivis caloribus orta, vitentur, fe recipere aegrum oportet; hoc miro fuiffe ufui compertum habemus, adeo ut complures inde a morte abrepti fuerunt, quibus coelum idoneum petere contigit. Medici regiones, phthificis maxime accommodatas, intentiffime fpectavere, et ex eorum fcriptis *Maderam, Italiam, Galliamque Auftralem*, phthifi laborantibus convenire videtur. Madera tamen

pro

-o temperie conſtanti caeteris multo praeſtat *. Ibi -nnia aeſtatis commoda frui, et ingrata hiemis vitari -oſſunt. In praelectionibus ſuis, Cullenus cel. aegri -emorat exemplum, qui ad hanc inſulam ſe recipiendo -onvaluit, tametſi morbus eo proceſſerat, ut ſudores -octurni obtinuerant. Quidam Italiam laudarunt; de -oſpitio autem incommodo ut ſileam, ex frigoribus ta-men, ibi haud raro valentibus, adeo ut thermoſcopium -d congelandi gradum interdum decidat, multum peri-culi timendum. Nec coelum *Monſpelienſe* ſalutiferum -abendum; venti enim ab excelſis et nivalibus Alpium -egionibus vix vitari poſſunt. Dum ita de hiemalibus frigoribus caveatur, ardentes aeſtivi ſoles non minus -ffugiendi; quamprimum ſymptomata inde augeri vi-dentur, a ſole longius recedendum eſt. In regionibus -alidis, hiemem aegri vires penitus refeciſſe, ineuntem autem aeſtatem rurſus fregiſſe, exempla non deſunt †.

Ut

* Dr Heberden, qui quatuordecim annos in inſula vixit, ideoque de temperie ſatis edoctus, thermoſcopium in umbra ſeptuageſimum quartum ſupra gradum aſcendere, nec infra quinquageſimum quartum deſcendere, nunquam obſervavit.

† Cullenus cel. in praelect. ſuis.

Ut finem faciam, aegrum rus petere, urbemque quam maxime vitare debet; coeli enim puritas ruris et urbis longe alia eſt, quod ad conſilium ſanciendum ſatis exiſtimetur. Ad tertiam nunc pergam indicationem; ſymptomata maxime moleſta ſunt, 1*mo*, Tuſſis. Ad tuſſim levandam *demulcentia* adhibentur; oleoſa parum conveniunt, quippe, quae cum diu in ventriculo commorata ſint, ſaepe nauſeam ingratam inducunt; quare mucilaginoſa jure anteponuntur, utpote hoc incommodo carentia. His autem medicamentis incaſſum adhibitis, ad *opiata* confugiendum; ineunte morbo, his objicitur, quippe quae diatheſin phlogiſticam augent; ſub finem tamen quae ſudores promovent; in hoc vero morbi ſtadio, omnes ad curationem niſus irritos fore ſatis conſtat; quare medici eſt navare operam ad viam mortis quam maxime facilem reddendam. Secundum ſymptoma levandum eſt *diarrhoea;* omnia *aſtringentia* adhibentur, quorum praecipua ſunt terra Japonica, et gummi Kino. Magna *Mucilaginoſis* vis in diarrhoea compeſcenda a quibuſdam adſcribitur. *Recentes fructus* etiam auſpicatiſſime adhibentur; ſed tam in hac, quam in priore indicatione, *opiatis* potiſſimum confidendum.

In

alio diarrhoeae genere, *purgantia* aliquando fortaſſe ilia evadunt; in hoc tamen ſemper vitanda.

Opuſculo huic jam coronidem impoſituro, liceat ihi grates gratiſſimas vobis, Profeſſores ſpectatiſſimi, raeceptores venerandi, vovere; gratiis enim tantum ommoda, quae ex veſtris doctrinis hauſi, rependere oſſum: Tibi praeſertim, Gregorie celeberrime, qui anc diſſertationem eo animi candore, ea amicitia, eaue judicii vi, quibus emines, perlegiſti et emendaſti, mper me devinctum tenebo. Hic vero aliquid amiciae indulgere vellem; nam tui, Samuel Crumpe, juveis et ingenio et virtute praeclare, haud facile oblivifar; commoda et voluptas, quae ex ſodalitio et conbernio tuo feliciter ſum expertus, multum me dolere aciunt haec tam brevi deſitura.

F I N I S.